МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан ФММ _____ О. А. Гавриш

ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО ВИПУСКНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗА ФАХОМ

для студентів факультету менеджменту та маркетингу
галузі знань: 0305 «Економіка та підприємництво»
напряму підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка»
на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

Програму рекомендовано
кафедрою міжнародної економіки
Протокол № 10 від 23.05.2018 р.
Завідувач кафедри
_____ С. В. Войтко

Київ – 2018

І. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Екзаменаційний білет містить завдання з дисциплін:

- *Міжнародна економіка*
- *Міжнародні фінанси*
- *Міжнародна економічна діяльність України*

Дисципліна «Міжнародна економіка»

«Міжнародна економіка» є нормативною дисципліною циклу професійної та практичної підготовки. Її вивчення закладає основу для подальшого освоєння фахових дисциплін. Передумовою для вивчення даної дисципліни є фундаментальні дисципліни, а саме: «Економічна теорія», «Економіка підприємства», «Фінанси», «Регіональна економіка», «Національна економіка», «Мікроекономіка», «Макроекономіка».

Метою дисципліни є: формування у студентів здатностей до ведення зовнішньоекономічної діяльності на міжнародних ринках, у середовищі суб'єктів підприємницької діяльності різної державної належності, у сфері обміну товарами, руху факторів виробництва та формування міжнародної економічної політики держави.

Предмет дисципліни: принципи, умови та закономірності функціонування міжнародної економіки, форми, механізми та інструментарій здійснення та регулювання міжнародної економічної діяльності.

Завдання вивчення дисципліни – є теоретична підготовка студентів і формування у них навичок проведення аналізу міжнародних економічних процесів, оцінки ефективності, здійснення та регулювання міжнародної економічної діяльності.

Ознайомити студентів з:

- принципами, умовами та закономірностями функціонування міжнародної економіки;
- формами, механізмами та інструментарієм здійснення і регулювання міжнародної економічної діяльності.

Сформувати знання та уміння:

Знання: призначення та основні характеристики елементів міжнародної економіки; теоретичні аспекти та закономірності здійснення міжнародної торгівлі, руху факторів виробництва, міжнародного науково-технічного співробітництва, валютно-фінансового механізму, міжнародної економічної інтеграції; основні положення економічного механізму діяльності підприємств різної державної приналежності в сфері міжнародного обміну товарами; методи аналізу міжнародної економічної діяльності підприємства, країни в цілому;

Уміння: застосовувати свої знання на практиці для успішного управління підрозділом, підприємством, об'єднанням підприємств; володіти методами розрахунку основних показників міжнародної економічної діяльності підприємства та національної економіки в цілому.

Досвід у: обґрунтовуванні доцільності та економічної ефективності міжнародної торгівлі, методів її регулювання; здійсненні економічної оцінки та прогнозування руху факторів виробництва; розрахунках цін ліцензії при трансфері технологій; оцінюванні впливів коливань валютних курсів на показники міжнародної торгівлі.

Сформувати навички з:

- розрахунку основних показників міжнародної економічної діяльності підприємства та національної економіки;
- аналізу міжнародних економічних процесів та оцінки ефективності міжнародної економічної діяльності;
- обґрунтовування економічної доцільності розвитку міжнародної торгівлі;
- здійснення економічної оцінки та прогнозування руху факторів виробництва;
- оцінки впливу коливань валютних курсів на показники міжнародної торгівлі та міжнародної інвестиційної діяльності;
- обґрунтування інструментів здійснення та регулювання міжнародної економічної діяльності.

Дисципліна «Міжнародні фінанси»

Дисципліна «Міжнародні фінанси» відноситься до нормативних дисциплін, циклу професійної та практичної підготовки та спрямована на формування у студентів комплексного розуміння сутності та елементів системи міжнародних фінансів, світового фінансового ринку та його сегментів.

Вивчення дисципліни базується на знаннях та навичках, які отримали студенти після успішного освоєння дисциплін «Фінанси», «Фінанси підприємств», «Гроші і кредит», «Міжнародна економіка».

Метою дисципліни є: формування системи знань у галузі міжнародних фінансів, механізмів та інструментарію прийняття рішень у валютній, кредитній та інвестиційній сферах на мікро- та макроекономічному рівнях.

Предмет дисципліни: міжнародні фінансові потоки, їх взаємозв`язок та регулювання.

Завдання вивчення дисципліни – є вивчення сутності та елементів системи міжнародних фінансів, світового фінансового ринку та його сегментів, використання основних фінансових інструментів, набуття вмінь проводити міжнародні розрахунки.

Ознайомити студентів та:

- сформувати у студентів сучасні уявлення про принципи та методологію міжнародних фінансів;
- надати понятійно-категоріальний апарат, який характеризує міжнародні фінанси;
- розкрити сутність та елементи системи міжнародних фінансів і його сегментів;
- ознайомити з використанням основних фінансових інструментів;

Сформувати знання та уміння:

Знання: сутності основних категорій міжнародних фінансів; еволюції світової валютної системи; особливостей функціонування світового фінансового ринку та його структури; методики проведення валютних операцій на фінансовому ринку України; особливостей функціонування єврорину, а саме: ринку євровалют, ринку капіталів, ринку облігацій, ринку євро валют, ринку золота; освоєння технологій кредитування на міжнародному кредитному ринку та процедури синдикування кредиту: експортні та комерційні кредити; сутності балансів міжнародних розрахунків і методика розрахунку платіжного балансу; проведення міжнародних розрахунків згідно наступних форм розрахунку: векселями, чеками, інкасо, документарним акредитивом тощо; регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин і співпраця України із зарубіжними донорами на двосторонній та багатосторонній основах на світовому фінансовому ринку тощо.

Уміння: володіли теоретичними основами та практичними навичками міжнародних фінансів; проводити аналіз міжнародних розрахунків і валютних операцій; складати платіжні та розрахункові баланси; складати первинні документи для проведення різних форм міжнародних розрахунків: векселями, чеками, інкасо, документарним акредитивом тощо; дотримуватися послідовності проведення етапів міжнародних розрахунків; здійснювати аналіз міжнародних стандартів рахівництва (IAS) тощо.

Досвід у: свідомому застосуванні набутих знань методології міжнародних фінансів у процесі виконання індивідуальних завдань із інших фахових дисциплін; критичному та системному сприйнятті міжнародного фінансового аспекту функціонування держави при написанні курсової роботи та виконанні аналітичної частини дипломної роботи; можливості визначення перспектив розвитку та співробітництва України у галузі міжнародного фінансового ринку тощо.

Сформувати навички:

- правильно приймати рішення у валютній, кредитній, інвестиційній сферах на мікро- та макроекономічному рівнях;
- проведення міжнародних розрахунків;
- у використанні професійно профільованих знань у галузі міжнародних фінансів, механізмів та інструментарію прийняття рішень у валютній, кредитній та інвестиційних сферах на мікро- та макроекономічному рівнях.

Дисципліна «Міжнародна економічна діяльність України»

Дисципліна відноситься до нормативних, циклу професійної та практичної підготовки. Міжнародний сектор справляє значний вплив на господарську сферу України, яка відноситься до країн з відкритою економікою. Маючи значну залежність від зовнішньоекономічної сфери, яка проявляється, насамперед, у змінах кон'юнктури міжнародних ринків, держава в особі органів державного управління змушена вносити корективи у сферу регулювання міжнародною економічною діяльністю. Застосування міждержавних і національних механізмів регулювання міжнародної економічної діяльності повинно здійснюватися із врахуванням основної мети участі країни у світогосподарських процесах – максимальної реалізації потенціалу українських господарюючих суб'єктів.

Метою дисципліни є формування системи теоретичних знань та набуття практичних навичок у сфері здійснення міжнародного бізнесу господарюючими суб'єктами України та його регулятивного забезпечення.

Сформувати у студентів здатностей:

- опанувати сутність та зміст зовнішньоекономічних процесів;
- виявляти закономірності та передумови змін кон'юнктури міжнародних ринків;
- аналізувати наслідки та результати заходів державного регулювання зовнішньої сфери;
- розуміти систему організаційно-економічних і регулятивних взаємовідносин суб'єктів господарювання у процесі реалізації та розвитку форм міжнародної економічної діяльності України;
- виявляти засади та уміння оцінювати стан, ефективність та перспективи участі України в інтеграційних процесах і спільному розв'язанні глобальних проблем;
- застосовувати інструментами регулювання міжнародної економічної діяльності на макро- і мікрорівнях.

Предметом дисципліни виступає система організаційно-економічних і регулятивних взаємовідносин суб'єктів господарювання у процесі реалізації та розвитку форм міжнародної економічної діяльності України.

Логіка і структура дисципліни та передбачені навчальною програмою *методи* її вивчення надають можливість студентам засвоїти необхідний обсяг науково-теоретичних знань для цілісного сприйняття процесу здійснення зовнішньоекономічної діяльності, орієнтування майбутньої практичної діяльності студентів на ефективне господарювання.

З мети даної дисципліни випливають *основні завдання*, а саме:

- вивчення сутності й особливостей міжнародної економічної діяльності, а також форм і методів міжнародного торгівельного, інвестиційного та валютно-фінансового співробітництва;
- оволодіння принципами та інструментами регулювання міжнародної економічної діяльності на макро- і мікрорівнях;
- набуття вмінь оцінювати стан, ефективність та перспективи участі України в інтеграційних процесах та спільному розв'язанні глобальних проблем.

Сформувати знання та уміння:

Знання: основних складових світової економіки, основних передумов і рушійних сили глобалізації, тенденцій розвитку глобалізаційних процесів, класифікацію суб'єктів міжнародної економічної діяльності в країні, класифікацію міжнародної торгівлі товарами, міжнародних товарообмінних та компенсаційних операцій, структури міжнародного контракту, особливостей та форм розрахунків за міжнародними комерційними угодами, особливості міжнародного кооперування виробництва, функцій та видів торгівельно-посередницьких операцій, різних підходів до класифікації міжнародної торгівлі послугами.

Уміння: розрізняти відмінність понять МЕД та ЗЕД на категоріальному рівні; визначати принципи здійснення ЗЕД; аналізувати структуру платіжного балансу; визначати показники ефективності здійснення експорту та імпорту і їх заміщення; обгрунтовувати основні напрями глобалізації; розраховувати ціни пропозицій за договорами купівлі-продажу; проводити аналіз форм зустрічної торгівлі; досліджувати різні види операцій купівлі-продажу товарів; розрізняти способи, засоби платежів і форми розрахунків за

міжнародними контрактами; визначати остаточну ціну міжнародного контракту згідно різних базисних умов контрактів; використовувати закордонний досвід при укладанні міжнародного контрактів купівлі-продажу товарів.

Досвід у: забезпеченні ефективної торгово-посередницької діяльності при здійсненні експортно-імпортних операцій; здатності до складання та розробки планів здійснення експортно-імпортних операцій залежно від валютного котирування; аналізуванні показників порівняльної ефективності здійснення експортно-імпортних операцій на рівні підприємства; веденні переговорів, укладанні міжнародних договорів; можливості проводити моніторинг імплементації міжнародних договорів та шляхів вирішення спорів при здійсненні ЗЕД.

Сформувати навички:

Здатність оцінювати сутність та зміст зовнішньоекономічних процесів, виявляти закономірності та передумови таких змін, аналізувати наслідки та результати заходів державного регулювання зовнішньої сфери – є *основними навичками*, які мають набувати студенти в процесі навчання.

ІІ. ЗМІСТ ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО ВИПУСКНОГО ЕКЗАМЕНУ

Перелік питань, що виносяться на випускний екзамен

Дисципліна «Міжнародна економіка»

1. Визначте складові світового ринку та міжнародного руху товарів. Надайте характеристику інституційних одиниць у міжнародній економіці.
2. Опишіть підходи до структуризації світової економіки та класифікації країн.
3. Охарактеризуйте меркантилістську теорію зовнішньої торгівлі, теорії абсолютних і відносних переваг.
4. Опишіть основні положення теорії співвідношення факторів виробництва (Хекшера-Оліна) та парадоксу Леонтьєва у міжнародній торгівлі.
5. Опишіть основні положення теорії специфічних факторів виробництва (Самуельсона-Джонса) у міжнародній торгівлі.
6. Опишіть основні положення теорем Столпера-Самуельсона та Рибчинського у міжнародній торгівлі.
7. Проаналізуйте вплив біржової торгівлі на умови міжнародної торгівлі та кон’юнктуру товарних ринків.
8. Порівняйте вплив свободи торгівлі та протекціонізму на розвиток світової економіки.
9. Розкрийте складові та інструменти торговельної політики країн.
10. Наведіть класифікацію митних тарифів, охарактеризуйте сутність тарифної ескалації.
11. Визначте функції та ефекти митного тарифу в економіці.
12. Охарактеризуйте квотування та ліцензування у міжнародній торгівлі.
13. Опишіть фінансові методи торговельної політики.
14. Визначте неекономічні методи впливу на міжнародну торгівлю, торгові режими.
15. Розкрийте основні положення теорії торгівлі послугами.
16. Визначте та опишіть форми міжнародного руху капіталу.
17. Охарактеризуйте прямі іноземні інвестиції та економічний ефект від їх впровадження.
18. Визначте умови та фактори міжнародного руху капіталу у формі ПІІ.
19. Оцініть вплив ПІІ на економіку країн-реципієнтів (можливості та загрози).
20. Опишіть форми міжнародного поділу праці: спеціалізація та кооперування.
21. Визначте і охарактеризуйте умови та фактори поглиблення спеціалізації у світовій економіці.
22. Розкрийте сутність та зв’язок міжнародного кредиту та зовнішнього боргу країни.
23. Наведіть основні положення теорії міжнародної трудової міграції.
24. Визначте вплив трудової міграції на економіки країн.
25. Охарактеризуйте теорії впливу науково-технічних нововведень на конкуренто-спроможність економіки та міжнародну торгівлю.

26. Опишіть зміст і класифікацію міжнародних цільових комплексних програм.
27. Розкрийте сутність та особливості міжнародної торгівлі ліцензіями. Охарактеризуйте види ліцензій.
28. Охарактеризуйте підходи до визначення ціни ліцензії та ліцензійних платежів.
29. Оцініть вплив міжнародного трансферу технологій на економіки країн.
30. Визначте зміст та особливості здійснення лізингових операцій.
31. Розкрийте зміст і види валютної політики країн.
32. Розкрийте зміст теорії та політики валютного курсу.
33. Визначте вплив змін валютних курсів на умови міжнародної торгівлі.
34. Наведіть принципи побудови платіжного балансу. Опишіть структуру платіжного балансу.
35. Наведіть основні положення аналізу та регулювання платіжного балансу.
36. Охарактеризуйте структуру та особливості міжнародного кредитного ринку.
37. Охарактеризуйте структуру та особливості міжнародного фондового ринку.
38. Розкрийте тенденції розвитку міжнародної конкуренції.
39. Опишіть теоретичні основи аналізу конкурентоспроможності національної економіки.
40. Охарактеризуйте методичні підходи до оцінки та порівняння конкурентоспроможності національних економік.
41. Визначте та охарактеризуйте місце економіки України в міжнародному поділі праці.
42. Опишіть механізми сприяння міжнародній економічній діяльності.
43. Обґрунтуйте шляхи посилення впливу України на міжнародні економічні відносини.
44. Визначте зміст, цілі та форми міжнародної економічної інтеграції.
45. Розкрийте характерні риси світових, континентальних і регіональних інтеграційних об’єднань.
46. Опишіть роль функціональних інтеграційних угруповань і місця в них України.
47. Розкрийте зміст та особливості взаємодії України та ЄС.
48. Розкрийте зміст та особливості участі України у СОТ.
49. Охарактеризуйте можливості країн щодо регулювання зовнішньої торгівлі у рамках СОТ.
50. Охарактеризуйте процес глобалізації. Визначте чинники, що впливають на глобалізаційні процеси.

Дисципліна «Міжнародні фінанси»

1. Розкрийте сутність та функції міжнародних фінансів.
2. Охарактеризуйте сучасну Європейську валютну систему.
3. Розкрийте особливості міжнародного ринку банківських кредитів.
4. Проаналізуйте динаміку зовнішнього боргу України.
5. Охарактеризуйте наслідки глобалізації фінансового середовища.
6. Розкрийте сутність та наведіть складові світового ринку капіталів.
7. Особливості співпраці України із Світовим банком.
8. Розкрийте основні риси Бреттон-Вудської валютної системи.
9. Охарактеризуйте систему золотого стандарту.
10. Розкрийте сутність операцій „спот” та „своп”.
11. Охарактеризуйте особливості функціонування ринку євровалют.
12. Проаналізуйте причини формування і характеристики Ямайської валютної системи.
13. Розкрийте сутність та механізм використання СПЗ (спеціальних прав запозичення).
14. Охарактеризуйте функції центральних банків на валютних ринках.
15. Обґрунтуйте особливості міжнародних розрахунків чеками та векселями.
16. Охарактеризуйте банківський переказ, інкасо та акредитив у міжнародних розрахунках.
17. Обґрунтуйте перспективи співробітництва України з міжнародними фінансовими інституціями.
18. Поясніть сучасні проблеми функціонування національної грошової одиниці.
19. Основні напрями вдосконалення діяльності міжнародних фінансових інституцій.
20. Проаналізуйте співпрацю України з МВФ та Світовим банком, Європейським банком реконструкції та розвитку.

21. Наведіть шляхи становлення національної валютно-фінансової системи України.
22. Поясніть відмінність методів балансування сальдо платіжного балансу.
23. Охарактеризуйте особливості ф'ючерсного та форвардного ринків.
24. Розгляньте операції пов'язані з розрахунком векселями.
25. Наведіть та поясніть функції євровалютного міжбанківського ринку.
26. Охарактеризуйте різновиди валютних ризиків.
27. Наведіть способи визначення сальдо платіжного балансу.
28. Охарактеризуйте проблеми державного регулювання міжнародного фінансового ринку.
29. Охарактеризуйте міжнародні стандарти рахівництва (IAS).
30. Обґрунтувати економічний зміст, структуру та фактори платіжного балансу.
31. Поясніть рух грошових потоків у сфері міжнародних фінансів.
32. Наведіть проблеми створення і діяльності МВФ.
33. Обґрунтуйте особливості функціонування фінансової системи ЄС.
34. Поясніть економічні передумови та наслідки зростання нестабільності міжнародних фінансів.
35. Охарактеризуйте сучасні проблеми функціонування національної грошової одиниці.
36. Поясніть методику визначення валютних курсів.
37. Поясніть особливості функціонування міжнародного ринку позичкових капіталів.
38. Охарактеризуйте етапи формування світових фінансових центрів.
39. Поясніть діяльність фондових бірж на міжнародному ринку цінних паперів.
40. Охарактеризуйте проблеми обслуговування зовнішнього боргу.
41. Поясніть місце та роль міжнародних фінансів у сучасній світогосподарській системі.
42. Охарактеризуйте діяльність міжнародних валютно-фінансових інституцій.
43. Розкрийте особливості функціонування міжнародного ринку кредитних ресурсів.
44. Поясніть організаційні засади міжнародних розрахунків.
45. Охарактеризуйте різновиди міжнародних фінансових ризиків і наведіть шляхи їх уникнення.
46. Розкрийте типи та інструменти міжнародної фінансової політики
47. Охарактеризуйте ринки операцій на умовах «спот»
48. Обґрунтуйте відмінність міжнародних форфейтингових та факторингових операцій
49. Розкрийте сутність правових основ валютного забезпечення міжнародних розрахункових і кредитних операцій вітчизняних підприємств
50. Охарактеризуйте особливості функціонування ринку капіталів.

Дисципліна «Міжнародна економічна діяльність України»

1. Розкрийте сутність міжнародної економічної діяльності, та охарактеризуйте її складові.
2. Приведіть основні нормативно-правові акти, що регулюють питання міжнародної економічної діяльності України.
3. Перелічити та охарактеризувати суб'єктів міжнародної економічної діяльності України мікрорівня.
4. Перелічити та охарактеризувати суб'єктів міжнародної економічної діяльності України макрорівня.
5. Розкрийте сутність міжнародного поділу праці та місце України в міжнародному поділі праці.
6. Охарактеризуйте участь України в регіональних об'єднаннях.
7. Перелічити фактори, що спричинили надмірну відкритість економіки України. Охарактеризувати позитивні та негативні наслідки відкритості економіки України.
8. Охарактеризуйте стан платіжного балансу України.
9. Опишіть основні тенденції експорту товарів з України.
10. Опишіть основні тенденції імпорту товарів в Україну.
11. Розкрити основні проблеми імпорту товарів, що становлять загрозу зовнішньоторговельній безпеці України (в розрізі галузей).
12. Приведіть основні нормативно-правові акти, що регулюють питання експорту-імпорту товарів в Україні.
13. Охарактеризуйте основні елементи зовнішньоекономічного контракту.

14. Перелічити стримуючі фактори розвитку експортно-імпортної діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання.
15. Розкрийте місце експорту-імпорту послуг в системі міжнародної економічної діяльності України.
16. Охарактеризуйте проблеми і перспективи вітчизняного експорту-імпорту послуг.
17. Опишіть сучасні тенденції та перспективи України на міжнародному ринку логістичних послуг.
18. Визначить місце України на міжнародному ринку транспортних послуг.
19. Опишіть сучасний стан світового ринку інжинірингових послуг та місце України.
20. Охарактеризуйте особливості та перспективи розвитку франчайзингу в Україні.
21. Приведіть класифікацію країн залежно від їх ролі в міжнародній торгівлі ліцензіями, охарактеризуйте місце України.
22. Визначить перспективи підвищення міжнародної конкурентоспроможності України на світовому ринку ліцензування.
23. Охарактеризуйте світовий ринок інформаційних технологій.
24. Опишіть проблеми та перспективи розвитку сфери високих технологій в Україні.
25. Охарактеризуйте ринок консультаційних послуг в Україні. Визначить динаміку експорту-імпорту професійних та консалтингових послуг України.
26. Охарактеризуйте процеси глобалізації та інтернаціоналізації міжнародного ринку освітніх послуг.
27. Визначить сильні та слабкі сторони українського ринку освітніх послуг.
28. Опишіть динаміку експорту-імпорту туристичних послуг України, перспективи розвитку.
29. Визначить фактори, що впливають на розвиток міжнародних туристичних послуг.
30. Розкрийте поняття міжнародної міграції робочої сили.
31. Охарактеризуйте сучасні тенденції міжнародної міграції робочої сили, позитивні та негативні наслідки міграції робочої сили.
32. Визначить причини та напрями міжнародної трудової міграції населення України.
33. Охарактеризуйте сучасний стан зовнішньої заборгованості України.
34. Опишіть проблеми обслуговування зовнішнього боргу України. Визначить напрями забезпечення боргової безпеки України.
35. Охарактеризуйте сучасні особливості міжнародного інвестиційного процесу.
36. Розкрийте особливості міжнародної інвестиційної діяльності Україні.
37. Опишіть умови залучення іноземних інвестицій в економіку України.
38. Розкрийте механізм регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
39. Приведіть заходи захисту прав суб'єктів ЗЕД України від дискримінаційних та недружніх дій іноземних держав, економічних угруповань.
40. Охарактеризуйте заходи захисту прав суб'єктів ЗЕД України від недобросовісної конкуренції.
41. Опишіть етапи антидемпінгове розслідування в Україні.
42. Охарактеризуйте заходи захисту прав суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності проти зростаючого імпорту.
43. Визначить особливості страхування зовнішньоекономічної діяльності.
44. Опишіть умови та способи здійснення розрахунків за експортно-імпортними операціями.
45. Визначить вимоги та відповідальність в сфері розрахунків ЗЕД в Україні.
46. Визначить ризики економічної безпеки України.
47. Опишіть проблеми та шляхи підвищення економічної безпеки України.
48. Охарактеризуйте місце сировинних ресурсів в міжнародній економічній діяльності України.
49. Визначить екологічні обмеження зростання економіки України.
50. Опишіть міжнародну виставочну діяльність України.

ІІІ. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ КОМПЛЕКСНОГО ВИПУСКНОГО ЕКЗАМЕНУ

Екзаменаційне завдання складається з трьох частин, що відповідають кількості дисциплін, включених до комплексного державного екзамену та можуть відрізнятися за рівнем складності.

Теоретичне або розрахункове завдання

(дисципліни «Міжнародна економіка», «Міжнародні фінанси», «Міжнародна економічна діяльність України»)

Результати виконання теоретичного завдання демонструють глибину знань випускників щодо теоретичних засад дисциплін, які виносяться на державний екзамен, у той час як вирішення розрахункових задач демонструє глибину їх практичної підготовки до професійної діяльності. Глибокі знання під час виконання розрахункового завдання студент демонструє у тому випадку, коли поряд з вірними логічними розрахунками обґрунтовує отримані дані та на їх основі робить висновки.

Типові варіанти розрахункових завдань з дисципліни «Міжнародна економіка»:

1. Попит та пропозиція на товар Т в країнах А та Б визначаються рівняннями (тис. шт):

Країна	Попит	Пропозиція
А	$D_1 = -2{,}5p + 530$	$S_1 = 15p + 250$
Б	$D_2 = -3{,}5p + 620$	$S_2 = 8p + 140$

Визначте: 1) рівноважну ціну та обсяги попиту й пропозиції на товар Т в обох країнах; 2) доцільність зовнішньої торгівлі між країнами, країну-експортера та країну-імпортера; 3) світову ціну, за якою здійснюватимуться зовнішньоторговельні операції (якщо країни А і Б становлять світовий ринок); 4) обсяги експорту та імпорту товару Т.

2. Виробничий потенціал України та Росії щодо видобутку нафти та виробництва труб великого діаметру представлений в таблиці:

Показник	Україна	Росія
Обсяг наявного ресурсу, млн ум. од.	1200	2400
Витрати ресурсів на видобуток 1 т нафти, ум. од.	25	4
Витрати ресурсів на виробництво 1 т труб великого діаметру, ум. од.	5	15
Розподіл ресурсів на видобуток нафти та виробництво труб за відсутності зовнішньої торгівлі між країнами, %	40:60	70:30

Завдання: 1) побудуйте криві виробничих можливостей країн; 2) у виробництві якого виду продукції мають абсолютні переваги Україна та Росія; 3) обсяги виробництва кожного виду продукції в Україні, Росії і загалом за відсутності зовнішньої торгівлі; 4) як зміняться обсяги випуску в Україні, Росії і загалом після поглиблення спеціалізації на виробництві того виду продукції, щодо якого країни мають абсолютні переваги (згідно пропорції розподілу ресурсів 85:15).

3. Попит та пропозиція на сканери в Україні характеризуються такими рівняннями (тис. шт.): $D = -3{,}1p + 1030$, $S = 0{,}3p + 140$. Розрахуйте та відобразіть графічно: 1) рівноважну ціну та обсяги виробництва-споживання українських сканерів; 2) як зміняться попит і пропозиція сканерів в Україні при світовій ціні 210 дол. США за умов вільної торгівлі; обсяг імпорту сканерів в Україну при даній ціні; 3) як зміняться попит, пропозиція та імпорт сканерів в Україні при застосуванні адвалорного імпортного мита 12 %; 4) як зміниться виграш та реальні витрати споживачів при застосуванні імпортного мита.

4. Ринок праці в Польщі характеризується такими рівняннями (млн осіб): $D = -0{,}5p + 10$, $S = 0{,}3p + 6$, а в Чехії: $D = -0{,}3p + 12$, $S = 0{,}5p + 4$, де p – зарплата в євро за 1 год. Визначте та відобразіть графічно: 1) рівень зарплати та зайнятості в обох країнах; потенційний напрямок міграції робочої сили; 2) зміну рівнів зарплат в обох країнах

при міграції 0,7 млн осіб у пошуках кращих умов праці; 3) зміну виграшу роботодавців і робітників в обох країнах.

Типові варіанти розрахункових завдань з дисципліни «Міжнародні фінанси»:

1. Укладено форвардний контракт на покупку 500 тис. дол., форвардний період становить 4 міс. На дату укладання угоди на ринку діяли: спот-курс – 25.02 грн за дол.; облікова ставка НБУ – 9 %; ставка за долар США – 7 %. Розрахувати форвардний валютний курс та суму прибутку (збитку) клієнта, якщо на дату розрахунків спот-курс – 25.00 грн за дол.
2. Брокер прийняв замовлення від клієнта на укладання тримісячного ф'ючерсного контракту на продаж 10000 дол. за ціною 25.02 грн за дол. Гарантійна застава – 10 % від суми покупки. У день виконання ф'ючерс був закритий за курсом котирування 25.04 грн за дол. Визначити розмір застави та прибуток (збиток) продавця ф'ючерса.
3. Українська компанія уклала угоду на поставку 500 т борошна німецькій фірмі по 920 євро за тонну. Курс євро зріс з 28.1 до 28.15 грн. Визначте та обґрунтуйте, чи буде таке зростання вигідним українській компанії, чи ні. Розрахуйте величину прибутку (збитку).
4. Укладено форвардний контракт на продаж 250 тис. дол., форвардний період становить 3 міс. На дату укладання угоди на ринку діяли: спот-курс – 25.11 грн за дол., облікова ставка НБУ – 8 %, ставка за долар США – 6.7 %. Розрахувати форвардний валютний курс та суму прибутку (збитку) клієнта, якщо на дату розрахунків спот-курс – 25.05 грн за дол.

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Дисципліна «Міжнародна економіка»

Основна література

1. Румянцев А. П., Климко Г. Н., Рокоча В. В., Шевченко В. Ю., Савчук В. І. Міжнародна економіка : підр. / Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка / А. П. Румянцев (заг. ред.). — 3-тє вид., перероб. і доп. — К. : Знання, 2006. — 480 с.
2. Герасимчук В. Г., Войтко С. В. Міжнародна економіка : навч. посіб. – К. : Знання, 2009. – 310 с.
3. Киреев А. П. Международная экономика: Учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по направлению «Экономика» и спец. «Мировая экономика»: В 2 ч. Т. 1: Международная микроэкономика: движение товаров и факторов производства. — М. : Международные отношения, 2000. — 415 с.
4. Киреев А. П. Международная экономика: Учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по направлению «Экономика» и спец. «Мировая экономика»: В 2 ч. Т. 2: Международная макроэкономика: открытая экономика и макроэкономическое программирование. — М. : Международные отношения, 2000. – 485 с.

Додаткова література

5. Krugman P., Obstfeld M., Melitz M. International Economics: Theory and Policy. 9th ed, 2012. – 705 p.
6. Reinert K. An Introduction to International Economics: New Perspectives on the World Economy. Cambridge University Press, 2011. – 474 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ebooks.cambridge.org/ebook.jsf?bid=CBO9781139026192.
7. Dunn R., Mutti J. International Economics. 6th ed., 2004. – 518 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://listinet.com/bibliografia-comuna/Cdu339-4A9B.pdf.
8. Bjornskov C. Basics of International Economics: Compendium, 2005. – 94 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.mdp.ac.id/ebook/Karya%20Umum/Karya%20Umum-Basics%20of%20International%20Economics.pdf.
9. Versteeg R. International economics. University of London, 2015. - 250 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.londoninternational.ac.uk/sites/default/files/programme_resources/lse/lse_pdf/subject_guides/ec3016_ch1-3.pdf.

10. Міжнародна економіка : підручник / За ред. А. О. Задої, В. М. Тарасевича. – К. : ЦУЛ, 2012. – 416 с.
11. Савельєв Є. В. Міжнародна економіка : Підручник. – К.: Знання, 2008. – 622 с.
12. Шевчук В. О. Міжнародна економіка: Теорія і практика: Підручник. – К.: Знання, 2008. – 663 с.

Дисципліна «Міжнародні фінанси»

Основна література

1. Міжнародні фінанси [Електронний ресурс] : конспект лекцій / НТУУ «КПІ» ; уклад. В. М. Кочетков, І. М. Грінько (Хоменко). – Електронні текстові дані (1 файл: 1,51 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2012. – 123 с. – Назва з екрана. – Доступ: http://library.kpi.ua:8080/handle/123456789/2253
2. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / [І. І. Д'яконова, М. І. Макаренко, Ф. О. Журавка та ін.]; за ред. М. І. Макаренка та І. І. Д'яконової. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 548 с.
3. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака. – [5-те вид. перероб та доп.]. – К. : ЦУЛ, 2014. – 348 с.

Додаткова література

1. Бурковська А. В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах : навч. посіб. / А. В. Бурковська. – К. : ЦУЛ, 2014. – 208 с.
2. Валютні операції [Електронний ресурс]: конспект лекцій / НТУУ «КПІ»; уклад. В. М. Кочетков, І. М. Грінько. – Електронні текстові дані (1 файл: 2,3 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2010. – 146 с. – Назва з екрана. – Доступ з мережі університету: http://service.library.ntu-kpi.kiev.ua/documents/E9-10-214.doc
3. Гальчинська Т. А. Платіжний баланс і зовнішній борг України / Т. А. Гальчинська, Н. І. Чепурнова, М. І. Рябокінь, О. Б. Троїцька, О. В. Сивак // Щоквартальне аналітично-статистичне видання Національного банку України. – К. : НБУ, 2014. – 150 с.
4. Князь С. В. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / С. В. Князь. – К. : Ліра-К, 2013. – 364 с.
5. Макаренко М. І. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / М. І. Макаренко. – К. : ЦУЛ, 2013. – 548 с.
6. Свиридов О. Ю. Международные финансы : учеб. пособ. / О. Ю. Свиридов, А. А. Лысоченко – М. : Феникс, 2015. – 398 с.

Дисципліна «Міжнародна економічна діяльність України»

Основна література

1. Герасимчук В. Г. Міжнародна економіка [Текст] : навч. посіб. / В. Г. Герасимчук, С. В. Войтко. – К. : Знання, 2009. – 302 с.
2. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: кредитно-модульний курс [Текст] : навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової, К. І. Ржепішевського. – [3-тє вид., перероб. та доп.]. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 288 с.
3. Зовнішньоекономічна діяльність (загальні положення) [Текст] : навч. посіб. / М. Д. Пазуха – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 230 с.
4. Міжнародні комерційні угоди та розрахунки: нормативно-правове регламентування [Текст] : навч. посіб. / за ред. Козака Ю. Г., Логвінової Н. С. – К.: Центр учбової літератури, 2010, – 648 с.

Додаткова література

5. Вічевич А.М. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності [Текст] : навч. посіб. / А. М. Вічевич, О. В. Максимець. – Львів : Афіша, 2004. – 140 с.
6. Румянцев А. П., Коваленко Ю. О. Світовий ринок послуг [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. П. Румянцев, Ю. О. Коваленко ; Киев. екон. ін-т менеджменту. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 456 с.
7. Трусов О. Довідник ЗЕДівця [Текст] / О. Трусов, Ю. Рудяк, В. Голубенко. – [2-ге вид., переробл. і доп.]. – Х. : Фактор, 2008. – 656 с.

8. Опорно-логічний конспект з дисципліни «Митна справа» для бакалаврів за фаховим спрямуванням «Міжнародна економіка» денної та вечірньої форм навчання [Текст] / укл. О. В. Мартинюк. – К. : КНЕУ, 1999. – 56 с.
9. Incoterms®2010. ICC rules for the use of domestic and international trade terms [Electronic resource]. – Paris : ICC Services Publications, 2010. – 128 p. – Режим доступу : http://www.iccwbo.org/incoterms.
10. Проблеми та напрями реалізації експортного потенціалу паливно-енергетичного комплексу України [Текст] : аналіт. доп. / за заг. ред. А. Ю. Сменковського. – К. : НІСД, 2011. – 48 с.
11. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть [Текст] / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, А. С. Гальчинський. – К. : Либідь, 2002. – 470 с.
12. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності [Текст] : навч. посіб. / Д. Г. Лук'яненко. – К.: КНЕУ, 2005. – 204 с.
13. Міжнародна інвестиційна діяльність [Текст] : підручник / [Лук'яненко Д. Г., Губський Б. В., Мозговий О. М. та ін.] ; за ред. Д. Г. Лук'яненка. – К. : КНЕУ, 2003. – 387 с.
14. Глобальна економіка [Текст] : навч. посіб. / Т. В. Кальченко. – К. : КНЕУ, 2009. – 364 с.

V. МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ СКЛАДАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ВИПУСКНОГО ЕКЗАМЕНУ

Підсумкова рейтингова оцінка, отримана студентом за результатом складання комплексного державного екзамену, заноситься до екзаменаційної відомості та залікової книжки студента. Підсумкова оцінка визначається за результатами комплексної перевірки знань студентів:

Рейтинг балів, отриманих за виконання **теоретичних та/або розрахункових завдань** наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Рейтинг балів, отриманих за виконання теоретичних та/або розрахункових завдань

Кількість балів за завдання	Обґрунтування
5	Студент виконав завдання не менше, ніж на 95% і всебічно, безпомилково і в логічній послідовності розкрив порядок виконання.
4	Студент безпомилково, достатньо повно розкрив питання на 75-94%.
3	Студент виконав завдання на 60-74%, розкрив основні аспекти проблеми.
2	Студент не розкрив суттєвих елементів питання. Завдання виконано на 50-59%.
1	Завдання виконано менше, ніж на 50%.
0	Відповідь відсутня.

За виконання тестового завдання, за кожне питання студент отримує 1 бал, якщо відповідь «вірна», 0 балів – «не вірна».

Екзаменаційні бали r_e нараховуються за результатами складання наступним чином:

$$r_e = \frac{R_{e_{\max}}}{q \cdot e_{\max}} \sum_{i=1}^{q} e_i + r_{test}, \quad (1)$$

де $R_{e_{\max}}$ – розмір екзаменаційної шкали за винятком балів, отримуваних за тестове завдання (в даному випадку, 100 – 15 = 85 балів);

$e_{\max}$ – максимально можлива оцінка за відповідь на завдання білету, крім тестового, в числовому еквіваленті (в даному випадку, 5 балів);

q – кількість завдань в екзаменаційному білеті за виключенням тестового завдання;

e_i – оцінка за відповідь на *i-те* завдання білету.

Розмір шкали рейтингу R = 100 балів.

Розподіл рейтингових оцінок за балами подано в табл. 2.

Таблиця 2

Шкала визначення рейтингових оцінок студента з комплексного державного екзамену

Шкала рейтингу	Кількість балів	Оцінка
$0.95R \leq RD$	95 – 100	Відмінно
$0.85R \leq RD < 0.95R$	85 – 94	Дуже добре
$0.75R \leq RD < 0.85R$	75 – 84	Добре
$0.65R \leq RD < 0.75R$	65 – 74	Задовільно
$0.6R \leq RD < 0.65R$	60 – 64	Достатньо
$RD < 0.6R$	Менш ніж 60	Незадовільно

Рейтингова оцінка в інтервалі [60;100] вважається позитивною, а в діапазоні [0;59] – незадовільною. Результати захисту комплексного випускного екзамену оголошуються в день їх проведення після оформлення протоколу засідання екзаменаційної комісії.

Програма комплексного випускного екзамену на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр» складена на основі освітньо-професійної програми СВО галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво», напряму підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка».

Розробники програми:

Концептуальні засади – д.е.н., професор ОХРІМЕНКО О. О. _____

Складові програми:

Дисципліна «Міжнародна економіка»
к.е.н., доцент СЕРЕБРЕННІКОВ Б. С. _____

Дисципліна «Міжнародні фінанси»
к.е.н., доцент ГРІНЬКО І. М. _____

Дисципліна «Міжнародна економічна діяльність України»
к.е.н., доцент ГЛУЩЕНКО Я.І. _____